
Vaba(dus)ks läbi avaliku huvi kompassi

04. november 2022

Finantsinspeksioon sai täna meedia vahendusel teada, et Vabaks OÜ osas on lõpetatud otstarbekuse kaalutlusel kriminaalmenetlus – puudub avalik huvi. Iseenesest võiks tõesti mõelda ju, et kõik on hästi, investorid on raha tagasi saanud ja keegi rahaliselt peale Vabaks OÜ justkui ei kannatanud. Samas oleks see vaid ühe silmaga maailma tunnetamine. Teine silm vaatab finantssektorisse, vaatab selle ausust, läbipaistvust ja stabiilsust, mida ka tuleb kaitsta.

Oleme täna olustikus, kus riigis kaalutakse ja mõõdetakse nivelliiri vahenditega seda, kuidas

finantssektorit ja selle osalisi rohkem pettuste eest kaitsta. Sellesse fooni asetada uudis avaliku huvi puudumise tõttu menetluse lõpetamine ettevõtte osas, kes selgelt eiras neid väärtusi, tegutses tegevusluba omamata, paneb küsima avaliku huvi kompassi nõela suunast. Tekib küsimus, mis see avalik huvi siis üldse on, kui see puudus käesoleval juhul?

Vastuseks tuleb minna tagasi mõned loetud kuud ehk aega, mil Vabaks OÜ aktiivselt otsis oma teenusele kliente. Sellele samale teenusele, mille osas Finantsinspeksioon tegi kuriteoteate ja mis ei ole täna enam avaliku huvi puudumise kaudu väärt menetlemist. Tol ajal väitis Vabaks OÜ veel selgelt seda, et neil on seaduslik ja jõuliselt kasvav äritegevus ja neil on juba ka arvestatav hulk investoreid. 16. aprillil 2021. aastal teatas ettevõtte investorite arvuks 600 ja avalikkusele jagati infot, et iga päev liitub platvormiga enam kui sada investorit. Olemas oli väidetavalt üle 1400 inimese, kes soovisid oma pensioni teise sambasse raskelt kogutud raha kiiremat väljamakset, et olla Vabaks OÜ kliendid.

Samal ajal aga oli Finantsinspeksioon juba korduvalt kirjutanud Vabaks OÜ'le, selle seaduslikule esindajale, et teie tegevuses on tõsiseid probleeme finantsõiguse kontekstis ja vaja võib olla tegevusluba. Kirjavahetus jõudis välja selleni, et inspeksioon küsis ettevõttelt, miks on nende kodulehel eksitavad elulised näited inimestest, kes justkui kiidavad Vabaks teenust. See oli väljamõeldis, selliseid lugusid polnud päriselus olemas. Kõigele vaatamata osutas Vabaks ikkagi oma teenust rahumeeli edasi. Millised on need võimalused Finantsinspeksioonil sellises olukorras käituda? Sul on üks sisuliselt tundmatu osaühing, kes ei ole finantsjärelevalve all. Sa oled teda korduvalt hoiatanud, et tegu võib olla ebaseaduslikult osutatud teenusega ja nad vastavad sulle siis muuhulgas läbi meedia, et neil on 600 investorit ja iga päev lisandub sadakond investorit juurde, hõlmatud on tuhatkond klienti?

Finantsinspeksioon saab sellises olus hoiatada avalikkust läbi oma kodulehe ja teha kuriteokaebuse. Seda Finantsinspeksioon ka tegi, hoides ära võibolla kõige hullemat tagajärje – investorite kahjud ja nende petmise.

Lühiekskursilt tagasi tülles tänasesse päeva, on finantssektori järelevalvel raske mõista selle uurimise tulemust: puudub avalik huvi, et menetlusega jätkata. Kui see tõesti nii on, et finantssektori sedalaadi rikkumised ei ole kaetud avaliku huviga, siis peaksime äkki kompassi kalibreerima? Sedapidi maailma vaatamisel võiksime ka tänased laual olevad probleemid finantssektoris lugeda olematuks, ehk kus on see avalik huvi pisikeste ja seadust rikkuvate HLU-de osas? Las siis nemad ka tegutsevad!

Finantsjärelevalvajatena vaatame me finantssektorit teisiti – see on läbi ja lõhki avaliku huvi kants ja seal tehtavad seaduse vastased tegevused on alati suure avaliku huvi all, punkt.

Siim Tammer, Finantsinspeksiooni juhatuse liige

